

Telefoon 14 033
gemeente@leusden.nl
www.leusden.nl

Aan de gemeenteraad

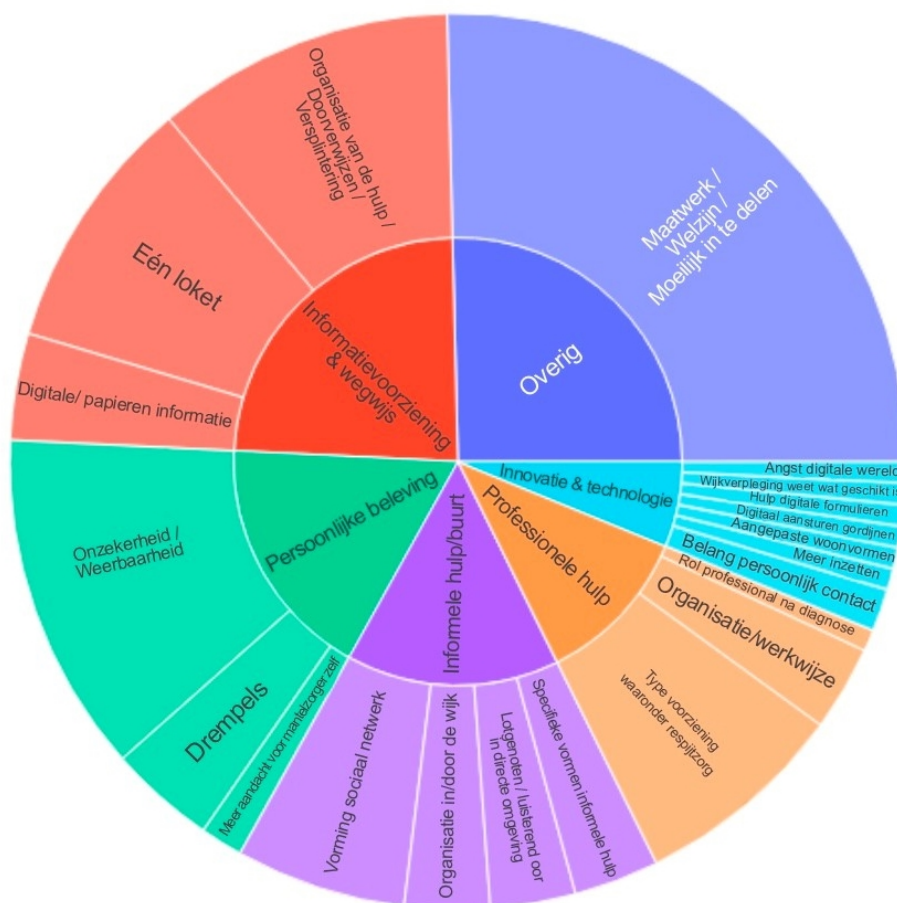
Met deze raadsinformatiebrief informeert het college de raad over de voortgang van de motie.

Signalen uit de lokale praktijk

Samen met de Huiskamer van Leusden en de Deelgenoten is op 23 september 2025 een mantelzorgconferentie georganiseerd met als doel op te halen welke ondersteuningsbehoefte mantelzorgers in Leusden hebben en om een betere samenwerking te bereiken in de ondersteuning van mantelzorgers. We kijken terug op een waardevolle mantelzorgconferentie. Er waren 110 aanwezigen van wie minstens de helft zelf mantelzorger. Ervaringen werden gedeeld, er werd actief naar elkaar geluisterd en vragen gesteld. Iedereen die erbij was willen we bedanken voor hun waardevolle inbreng en openheid deze middag. De onderwerpen die naar boven kwamen zijn gegroepeerd en inzichtelijk gemaakt in onderstaand overzicht:

Thema's en behoeften Mantelzorgconferentie

Uitleg bij het schema:

- De binnenste ringen zijn de hoofdthema's. Rood: informatievoorziening & wegwijs, donkerblauw: overig, aquablauw: innovatie & technologie, oranje: professionele hulp, paars: informele hulp/buurt, groen: persoonlijke beleving.
- De buitenste ringen tonen specifieke behoeften of sleutelwoorden.
- Hoe groter het segment, hoe vaker het genoemd is.

De vier grootste taartpunten (naast de categorie overig) zijn:

- **Informatievoorziening & wegwijs (rood):** Een fysiek en digitaal centraal informatiepunt moet helpen bij het vinden van antwoorden op uiteenlopende vragen (vaak genoemd). Verschillende geldstromen zorgen op dit moment nog voor verschillende loketten/instanties waar mantelzorgers en zorgvragers hun verhaal moeten doen.
- **Persoonlijke beleving (groen):** Mantelzorg heeft impact op je leven. Vroege signalering en betrokkenheid is belangrijk, waarbij huisartsen een sleutelrol kunnen spelen. Ook werd vraagmoetheid benoemd: de zoektocht naar hulp en informatie die vaak gepaard gaat met teleurstelling, verwarring en emotionele belasting. Daarnaast ervaren mantelzorgers soms drempels om hulp te vragen uit angst anderen tot last te zijn. Er is behoefte aan overzicht en ondersteuning.
- **Informele hulp/buurt (paars):** De gemeente als partner in 'noaberschap': samen werken aan verbonden wijken. Het opbouwen van sociale netwerken is hierin essentieel. Zo ontstaat een vangnet waarin burens elkaar weten te vinden, ook bij acute hulpvragen.
- **Professionele hulp (oranje):** Respijtzorg: er is behoefte aan (logeer)mogelijkheden in de buurt en inzicht in wat mogelijk is. Een casemanager, generalist of zorgregisseur kan helpen bij het navigeren en coördineren binnen het zorgsysteem.

Een werkgroep gaat nu verder met de analyse van de opbrengsten van de conferentie, waar naast de initiatiefnemers van de Deelgenoten, de Huiskamer van Leusden en andere betrokkenen en geïnteresseerden, ook Lariks en de gemeente aan deelnemen. Daarbij nemen we ook de aandachtspunten, duiding en ervaringen vanuit het mantelzorgcafé mee. Het doel is om samen concrete oplossingsrichtingen uit te werken en eerste stappen te zetten. De eerste resultaten wil de werkgroep graag laten zien tijdens een volgende conferentie in het voorjaar van 2026.

Inventarisatie bij werkgevers

Het normaliseren van het gesprek over mantelzorg begint bij het zichtbaar maken ervan: in beleid, in buurten én op de werkvloer. En we beseffen dat we als gemeente hierin een voorbeeldrol hebben. Als gemeente Leusden voldoen we aan de Cao Gemeenten 2025–2027, waarin een gezonde werk-privébalans centraal staat. Er is ruimte voor verlofregelingen, flexibele werktijden en maatwerk. We willen hierin blijven groeien, zodat onze medewerkers duurzaam inzetbaar blijven en zich gesteund voelen in hun persoonlijke situatie. Samen met de afdeling HR hebben we gekeken naar de erkenning 'Mantelzorgvriendelijke Werkgever' van stichting Werk & Mantelzorg. Ook waren beleidsadviseurs vanuit de afdeling HR aanwezig bij de mantelzorgconferentie. Om inzicht te krijgen in de benodigde stappen voor de erkenning 'Mantelzorgvriendelijke Werkgever' hebben wij contact opgenomen met de stichting Werk en Mantelzorg. Zij kunnen aangeven welke voorwaarden en maatregelen nodig zijn om voor deze erkenning in aanmerking te komen.

De processtappen zijn als volgt:

- Inventariseren in hoeverre wij al voldoen aan de gestelde criteria.
- In kaart brengen welke aanvullende acties nodig zijn om aan de erkenningseisen te voldoen.
- Op basis hiervan besluiten of het thema 'mantelzorgvriendelijk beleid' wordt opgenomen in het jaarwerkplan van HR.

- Ook gaan we meer aandacht geven aan het thema mantelzorg, o.a. via het Intranet van de gemeente Leusden (het interne digitale communicatieplatform) en inspiratie opdoen bij gemeenten die al aan de erkenningseisen van 'Mantelzorgvriendelijke Werkgever' voldoen.

Tijdens een lunch met de bedrijvenkring Leusden heeft wethouder Marleen Treep aandacht voor mantelzorg gevraagd. Daarnaast is aan Leusdense werkgevers gevraagd wat zij al doen of zouden willen doen om medewerkers met zorgtaken beter te ondersteunen. Het ging hierbij o.a. over of mantelzorg op de werkvloer ter sprake komt, of medewerkers moeite hebben om werk en zorgtaken te combineren en of werknemers bekend zijn met regelingen of mogelijkheden er zijn om hen te ondersteunen. Momenteel is de reactietermijn nog niet verstreken. Als blijkt dat er veel vragen of behoefte aan informatie is, zullen we daar vanuit de gemeente actie op ondernemen.

Kenmerken en signalen uit onderzoeken

Uit recent onderzoek van o.a. de GGD regio Utrecht en het CBS komen de onderstaande kenmerken en signalen naar boven:

- De GGD Gezondheidsmonitor 2024 toont dat in Leusden 14% aangeeft mantelzorger te zijn. Op basis van het inwonersaantal van ca. 31.911 zijn er in de gemeente Leusden naar verwachting ongeveer **4.400 tot 4.500** mantelzorgers.
- **Jongeren:** Volgens de [Gezondheidsmonitor Jeugd 2023](#) groeit ongeveer 22,6% van de jongeren in de gemeente Leusden op met een gezinslid met langdurige (langer dan 3 maanden) ernstige lichamelijke of psychische ziekte of beperking of verslaving.
- **Vergrijzing:** volgens [Jongeren en ouderen per gemeente | CBS](#) is in 2025 24,3% van de inwoners in de gemeente Leusden 65 jaar of ouder.
- Het aantal inwoners dat minder dan 1 keer per maand contact met buren of mensen in de straat hebben is in Leusden laag (14%). Met andere woorden, er is in Leusden **meer dan gemiddeld contact** met buren of mensen in de straat in vergelijking tot de subregio Eemland (20%) volgens de GGD Gezondheidsmonitor 2024.

Toegenomen overbelasting door de vraag voor mantelzorg

Uit de GGD Gezondheidsmonitor blijkt dat mantelzorgers steeds vaker overbelast raken door de combinatie van zorgtaken, werk en persoonlijke omstandigheden. Van de mantelzorgers in Leusden geeft 24% aan dat er sprake is van een **zwaar belaste tot overbelaste mantelzorger**. Dit komt overeen met het gemiddelde van de subregio Eemland. In de subregio Eemland is 27% van de zwaar tot overbelaste mantelzorger **vrouw** en is 33% van de zwaar tot overbelaste mantelzorger **tussen de 35-49 jaar**.

Verandering in woonbehoefte

Het rapport Wonen en zorg 2020-2040 in de gemeente Leusden schetst demografische ontwikkelingen, waarbij de dubbele vergrijzing een belangrijke rol speelt in de veranderde woon- en zorgbehoefte die voorzien wordt. Ook zien we dat de bereidheid om mantelzorg mogelijk te maken via samenwonen groeit in de [Mantelzorgmonitor Q1 2025: Ouderen zoeken naar nieuwe woonvormen](#). Er is een landelijke toename in vraag naar (pre)mantelzorgwoningen, en gemengde en geclusterde woonvormen.

Voorlopige kernboodschappen en inzet op deze thema's

1. Inzet op aansluiten bij behoeften mantelzorgers

In het beleidskader Thuis in Leusden benadrukken we het belang van waardering en erkenning van mantelzorgers en van ontspannen en ontmoeten, onderwerpen die heel belangrijk zijn en zullen blijven voor mantelzorgers. Ook zetten we in op aansluiten bij de behoeften van mantelzorgers. We zijn dan ook blij met de mantelzorgconferentie en de opbrengst hiervan.

Mantelzorgers hebben behoefte aan een luisterend oor, iemand die meedenkt en de weg wijst. De ondersteuning is nu versnipperd en vraagt om een gerichte aanpak, waarbij al wel diverse wensen en ideeën uit inventarisaties naar voren zijn gekomen. Tegelijkertijd zijn we blij met de verschillende plekken waar mantelzorgers al terecht kunnen. De wijkverenigingen en de Deelgenoten spelen een belangrijke rol in het vormen van een verbindend netwerk. Zij staan dicht bij de mensen en kunnen signalen snel oppakken en doorgeven. De Huiskamer van Leusden biedt een laagdrempelig informatiepunt voor hulpvragen. Lariks zet zich in voor mantelzorgondersteuning en investeert in een breed welzijnsaanbod.

Lariks heeft eind vorig jaar bij jonge mantelzorgers opgehaald waar hun behoefte lag. Daaruit bleek dat met name de wat oudere jongeren graag contact wilden met anderen in een soortgelijke situatie. Hierop is LevelUp! gestart voor jonge mantelzorgers van 18-24 jaar. Het samen koken & eten, activiteiten en de thematische gesprekken hebben veel animo. Ook is de Adviesraad Sociaal Domein sinds september 2025 actief. De raad bestaat uit 14 betrokken inwoners met ervaringskennis en zal ons ook adviseren over mantelzorgbeleid.

2. Inzet op gemeenschapskracht

Zeker nu de druk op mantelzorgers stijgt, is inzetten op gemeenschapskracht en samenredzaamheid essentieel voor de toekomst. De GGD Gezondheidsmonitor concludeert het volgende:

“In de buurt ligt een enorme bron van onbenut potentieel voor hulp en verbondenheid: 21% biedt al zorg of hulp aan buurtgenoten en 41% doet dit niet, maar is hiertoe wel bereid. Dit potentieel kunnen gemeenten activeren door burenhulp actief te faciliteren, te investeren in ontmoetingsplekken zoals buurthuizen, en door vernieuwende woonvormen te ondersteunen waar generaties samenleven en zorgen.”

Het versterken van gemeenschapskracht ligt in lijn met onze huidige inzet op wijkverenigingen, het versterken van de sociale basis samen met Lariks en Zorgzame buurten. We willen gezamenlijk inzetten op het zichtbaar maken van mantelzorgers in hun directe omgeving. Dat begint bij het ondersteunen van wijkverenigingen en het faciliteren van ontmoeting en verbinding.

3. Inzet op veranderende woonbehoefte

In de [Gemeente Leusden: Woonzorgvisie 2025 tot en met 2030](#) staat onze visie op 'langer thuis blijven wonen' beschreven. Ouderen kunnen zo goed en zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen, met waar nodig ondersteuning en zorg. Dit doen we door:

- Ouderen bewust te maken van hun (toekomstige) woonbehoefte
- Het maken van ontmoetings- en beweegmogelijkheden in de buurt

- Mogelijk maken van (pre-)mantelzorgwoningen

Ook geclusterd wonen en gemengd wonen bieden kansen, waarbij inwoners uit eenzelfde groep (bijv. leeftijd) of juist verschillende doelgroepen bij elkaar wonen op een woonlocatie met een gezamenlijke ontmoetingsplek. Deze visie op veranderende woonbehoeften is ook meegegeven als randvoorwaarden bij de ontwikkeling van de Tabaksteeg Zuid en Achterveld Noord Oost.

4. Inzet op domein overstijgende samenwerking en preventie met o.a. zorgverzekers

De gemeente Leusden werkt binnen het netwerk Samen Sterker Eemland samen met onder andere omliggende gemeenten, huisartsen, Meander, verpleeg- en verzorgingshuizen en zorgverzekeraar Zilveren Kruis aan passende zorg en ondersteuning voor inwoners in de regio. Een belangrijk aandachtspunt is het ondersteunen van mensen die tijdelijk of langdurig patiënt, cliënt, mantelzorger zijn of hulp nodig hebben.

Zilveren Kruis zet zich op meer manieren in voor mantelzorgers, preventie van overbelasting en de ontwikkeling van zorgzame gemeenschappen. Een aantal voorbeelden van hun initiatieven omtrent mantelzorg en preventie:

- De online Mantelzorgwegwijzer voor persoonlijk advies, zie [Mantelzorg Consumenten - Zilveren Kruis](#);
- Vergoedingen voor mantelzorgvervanging en mantelzorgmakelaars;
- Cursussen en digitale ondersteuning via de Hello 24/7 Mantelzorg-app;
- Deelname aan de landelijke beweging Van Zorg naar Gewoon Leven.

Middels een brief naar Zilveren Kruis vragen wij aandacht voor het belang van het gezamenlijk afstemmen van steun aan mantelzorg en het actief blijven inzetten op de hele keten van welzijn (preventie) en zorg en nodigen we hen uit voor een verkennend gesprek hierover.

Tijdens de mantelzorgconferentie werd ook de belangrijke rol van zorgprofessionals zoals huisartsen en praktijkondersteuners (POH) benadrukt. De gemeente en Lariks verkennen samen met huisartsen hoe hun rol als eerste signaleerders versterkt kan worden en hoe de ketensamenwerking rondom mantelzorg verder kan worden verbeterd.

5. Inzet op overzicht in aanbod voor mantelzorgers

De afgelopen tijd heeft Lariks geïnvesteerd in het overzichtelijk in kaart brengen van ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers, onderverdeeld op verschillende (levens)terreinen. Dit overzicht is als bijlage toegevoegd aan de RIB. De komende tijd verkennen we met elkaar hoe we de informatievoorziening voor mantelzorgers nog meer kunnen verbeteren, o.a. in de werkgroep naar aanleiding van de mantelzorgconferentie.

Proces

Deze raadsinformatiebrief is niet het eindstation, maar een tussentijdse rapportage. De uitdagingen zijn groot. Het college zet zich komende tijd in op dit onderwerp.

- Q3 – Q4 2025 Verkenning gemeente Leusden als mantelzorgvriendelijke werkgever en uitvraag bij Leusdense werkgevers over het onderwerp mantelzorg.

- Q3 2025 – Q1 2026 Verkenning mantelzorgcentra elders in het land.
- Q4 2025 Contact met de preferente zorgverzekeraar over het afstemmen van gezamenlijke steun aan mantelzorgers en het belang van aandacht voor en inzet op de hele keten van welzijn (preventie) en zorg.
- Q4 2025 Start werkgroep om stappen te zetten op basis van de uitkomsten van de conferentie. De werkgroep bestaat onder meer uit de Deelgenoten en andere mantelzorgers, de Huiskamer van Leusden, Lariks en de gemeente. We voeren met elkaar het gesprek over wat nodig en passend is in de Leusdense context. De eerste resultaten willen we laten zien tijdens de volgende conferentie in het voorjaar van 2026.
- 2026 Samen met (subsidie)partners werken we aan een toegankelijke en domeinoverstijgende mantelzorgondersteuning, geïnspireerd door het rapport *Invoormantelzorg* (2021). In dialoog met mantelzorgers en betrokken organisaties evalueren we de voortgang en bepalen we vervolgstappen. Ook maken we inzichtelijk welke woningaanpassingen langer zelfstandig thuis wonen kunnen ondersteunen, waaronder de mogelijkheden op het gebied van (pré)mantelzorg (Zie ook Programmabegroting 2026-2029, p. 30).

Afsluiting

De gemeente Leusden blijft zich inzetten voor een zorgzame samenleving waarin mantelzorgers zich erkend, gesteund en gehoord voelen. Mantelzorgers hebben soms weinig tijd voor zichzelf, omdat ze veel tijd kwijt zijn aan regeldruk, verzorging en 'stand-by' staan. Onze ambitie is dat mantelzorgers zich minder overbelast voelen en meer veerkracht ervaren. Dit doen we door een breed aanbod van ondersteuning en respijtzorg beschikbaar te stellen en het voorliggend veld te versterken. Dit betreft alle voorzieningen in de gemeente waar men zonder indicatie gebruik van kan maken. Tegelijkertijd zien we dat het bereiken van mantelzorgers met dit aanbod beter kan. Daarom blijven we investeren in zichtbaarheid en samenwerking met lokale partners.

Hiermee beschouwen we de motie als afgedaan en gaat de inzet op mantelzorg verder. Graag houden wij u periodiek op de hoogte van de voortgang van het mantelzorgbeleid.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders,

R.B. van den Brink
directeur secretaris

G.J. Bouwmeester
burgemeester

Bijlage(n): Mantelzorgondersteuning aanbod en mogelijkheden Leusden 2025